

Tillstånd och prövning

Ellevio AB
RES.elleviokoncessioner@ellevio.se

2021-02-15

Nätkoncession för linje

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar följande.

1. Ellevio AB (556037-7326) meddelas nätkoncession för linje för en 145 kV (konstruktionsspänning) luftledning från stamnätsstation Tovåsen till vindparken Gubbaberget i Ljusdals och Ånge kommuner, Gävleborgs och Västernorrlands län, i den sträckning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. Nätkoncessionen gäller tills vidare.

Nätkoncessionen förenas med följande villkor.

- 1.1 Nätverksamheten ska utöver vad som anges i detta beslut bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Ellevio AB har angett i ansökan med bilagor eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som framgår av 6 kap. miljöbalken.

2019-102390-0060

Innehåll

1	Beskrivning av ärendet.....	3
1.1	Ellevio AB:s (Ellevios) ansökan	3
1.2	Samråd och beslut om betydande miljöpåverkan.....	3
1.3	Ledningens syfte.....	4
1.4	Ledningens sträckning och tekniska utförande	4
1.5	Byggnation & Underhåll.....	5
1.5.1	Byggnation.....	5
1.5.2	Underhåll.....	5
1.6	Miljökonsekvensbeskrivningen.....	5
1.6.1	Alternativa sträckningar och utföranden.....	6
1.6.2	Miljökonsekvenser	6
1.6.3	Miljökonsekvenser för sträckningsjustering vid Långsjön	6
1.6.4	Skyddsåtgärder för sträckningsjustering vid Långsjön	7
2	Ei:s utredning.....	7
2.1	Remiss, återremittering och sträckningsjustering	7
2.2	Inkomna remissynpunkter	8
2.3	Ellevios bemötande	11
2.4	Återremittering till Länsstyrelsen i Gävleborgs län.....	14
2.5	Ellevios Bemötande samt ansökan om sträckningsjustering.....	14
2.6	Remittering till berörda av ansökt sträckningsjustering vid Långsjön.....	15
2.7	Annan utredning.....	16
3	Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut.....	16
4	Ei:s motivering till beslutet	16
4.1	Ledningens lämplighet	16
4.2	Ellevios lämplighet.....	16
4.3	Detaljplaner och områdesbestämmelser	16
4.4	Miljökonsekvensbeskrivningen.....	16
4.5	Ledningens miljöpåverkan	17
4.6	Sammanfattande bedömning	18
4.7	Villkor för beslutet.....	18
4.8	Giltighetstid	18
5	Hur man överklagar	19
	Bilagor.....	19
	Skickas till.....	19

1 Beskrivning av ärendet

Ei prövar ansökningar om tillstånd att bygga och driva elledningar (nätkoncession). Tillståndsprövningen ska säkerställa att sökanden är lämplig att bedriva elöverföring (nätverksamhet) och att ledningen har ett godtagbart syfte. Ei:s prövning ska också garantera att ledningar byggs på ett sätt att människors hälsa och miljön skyddas mot omotiverat stora skador och olägenheter.

En ansökan om nätkoncession ska bland annat innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och innan den upprättas ska sökanden samråda med ett antal myndigheter och de enskilda som berörs av ledningen. Det ställs högre krav på sökandens utredning om ledningen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

1.1 Ellevio AB:s (Ellevios) ansökan

Ellevio AB innehar sedan den 10 oktober 2018 nätkoncession (anläggningsnummer 10723) för en linje för en 36 kV ledning i luft- och markutförande mellan stamnätsstation Tovåsen och vindkraftpark Gubbaberget i Ljusdals och Ånge kommuner, Gävleborgs och Västernorrlands län (nedan benämnd 36 kV ledningen). Den ledningen är ännu inte byggd. Sedan koncession beviljats för 36 kV ledningen har vindkraftsexploatören ändrat sin bedömning på så sätt att den anslutna effekten vid Gubbaberget kommer att öka. Ellevio har därför ansökt om en koncession för en 145 kV ledning längs i huvudsak samma sträckning. Ellevio har begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

Genom ansökan har Ei att pröva om en ny koncession kan meddelas för en ny 145 kV luftledning för samma sträcka som tidigare beviljade ledningen. Frågan om återkallelse av det tidigare tillståndet avgörs i separat beslut (dnr 2021-100211).

1.2 Samråd och beslut om betydande miljöpåverkan

I samband med prövningen av koncession för 36 kV ledningen beslutade Länsstyrelsen i Västernorrland att den ledningen kunde anses medföra en betydande miljöpåverkan. Ellevio har därför valt att även i denna ansökan genomföra samrådet som ett avgränsningssamråd, vilket genomfördes i maj till juli 2019.

Samrådet har skett skriftligt genom utskick av samrådsunderlag till Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Ljusdals kommun, Ånge

kommun, berörd sameby, myndigheter och organisationer samt berörda fastighetsägare och ägare av särskild rätt. Annonsering har skett i lokaltidningar.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har huvudsakligen upplyst om gällande regelverk, samt om vissa arter som finns i området, vilka Ellevio bör ta hänsyn till. Därutöver har länsstyrelsen också upplyst om att det kan finnas kända fornlämningar i området och att det inte kan uteslutas att det finns ytterligare tidigare okända fornlämningar i området.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län hänvisar till vad som yttrats i samråden inför tillståndsansökan för 36 kV ledningen och har inga ytterligare synpunkter att tillföra.

Övriga som deltagit i samrådet har inte lämnat någon erinran.

1.3 Ledningens syfte

Ledningen ansluter vindkraftparken Gubbaberget till stamnätet. Den tidigare beviljade 36 kV ledningen är inte tillräcklig för att möta den förväntade effekten som vindkraftverket väntas tillföra kraftnätet. Därför krävs nätkoncession för en ledning med högre spänning.

1.4 Ledningens sträckning och tekniska utförande

Ledningen ska konstrueras för 145 kV men drivas på en spänning om 143 kV. Som en följd av den planerade spänningshöjningen har utformningen av anslutningsstationerna delvis ändrats. Detta medför att de sträckor i anslutning till nätstationerna som tidigare planerats utföras som markkabel nu istället planeras att anläggas som luftledning. Till skillnad mot 36 kV ledningen ska nu ansökt 145 kV ledning anläggas helt som luftledning. Ändringen av stationslayouten vid Tovåsen innebär dessutom att anslutningspunkten flyttas. Istället för att luftledningen följer den tidigare kabelsträckningen kommer den från sista stolpen, där det tidigare var planerat för en kabelstolpe, att vinkla mot västnordväst fram till den nya anslutningspunkten. Ytterligare en justering har gjorts avseende sträckningen för 145 kV ledningen vid Långsjön, där en del av sträckningen omfattande knappt 2 km flyttas som mest ca 370 meter åt sydväst. Denna justering medför att ledningens totala längd blir ca 180 meter längre. Den nya 145 kV ledningens sträckning är i övrigt den samma som för 36 kV ledningen.

Ledningens portalstolpar blir ca 1 meter högre än vad som planerats för 36 kV ledningen och avståndet mellan faslinorna ökar från 2,6 meter till 4,5 meter. Detsamma gäller för avstånd mellan stolpbenen. Skogsgatans bredd kommer inte förändras jämfört med 36 kV ledningen.

145 kV ledningen kommer likt tillståndsgiven 36 kV ledning i huvudsak uppföras med portalstolpar av trä. Ellevio bedömer baserat på nu tillgänglig information att ledningen i huvudsak kan uppföras utan behov av fundament. Andra stolptyper kan komma att bli aktuellt vid vissa punkter och svåra passager. Eventuellt behov av annan stolpkonstruktion/materialval framkommer först under detaljprojekteringen.

1.5 Byggnation & Underhåll

1.5.1 Byggnation

Uppförand av nu ansökt 145 kV ledning kommer att medföra en påverkan liknande den för 36 kV ledningen. Denna påverkan innefattar bland annat avverkning och bortforsling av skog, tillfällig påverkan i samband med byggnation genom anläggande av transport- och körvägar samt eventuellt schaktningsarbete vid stolpplatser. Även vibrationer och ljudstörningar i form av buller kan uppstå.

1.5.2 Underhåll

Driftbesiktning kommer ske en gång per år, främst från helikopter. Vart åttonde år genomförs en mer omfattande underhållsbesiktning. Underhållsröjning av skogsgatan sker vanligtvis med 6–7 års intervall medan syn och stämpling av farliga kanträd sker med intervallet 8–10 år. Mellan röjningarna ska en röjningsbesiktning utföras vid minst ett tillfälle.

1.6 Miljökonsekvensbeskrivningen

Ellevio har i huvudsak hänvisat till den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats för 36 kV ledningen samt i ett PM sammanställt sin bedömning av hur miljöbedömningen påverkas om det istället anläggs en 145 kV luftledning på det sätt som Ellevio nu ansökt om.

I samband med Ellevios ansökan om sträckningsjustering vid Långsjön har ett kompletterande PM bifogats ansökan i vilket konsekvenserna av sagda justering redovisas.

1.6.1 Alternativa sträckningar och utföranden

Ellevio har valt att anlägga ledningen längs samma sträcka som 36 kV ledningen och hänvisar i övrigt till den alternativredovisning som gjorts i samband med det tillståndsärendet. Ellevio anser inte att den nya ledningens spänningsnivå och utförande ger skäl till att välja någon annan sträcka. En mindre justering av sträckan har dock gjorts på grund av hänsyn till naturvårdsrelevant art.

1.6.2 Miljökonsekvenser

Ellevio har jämfört den nya ledningen med den beviljade 36 kV ledningen och gjort bedömningen att den inte kommer innebära någon förändring i fråga om markanvändning, naturmiljö, kulturmiljö, rennärning, infrastruktur eller bebyggelse. Landskapsbilden förändras marginellt i och med de något högre och bredare stolparna men då sträckningen i huvudsak går genom skogsmark och långt från bebyggelse bedöms inte landskapsbilden förändras i någon betydande utsträckning.

Ellevio har bifogat magnetfältsberäkningar vilka redogör för skillnaden mellan en 145 kV ledning och 36 kV ledningen. Den magnetiska flödestätheten blir lägre eftersom strömmen blir lägre när spänningen höjs. En 145 kV ledning bedöms ha mindre påverkan i fråga om magnetfält jämfört med en 36 kV ledning.

Inga ytterligare konsekvenser bedöms tillkomma till följd av 145 kV ledningen i jämförelse med 36 kV ledningen. Ellevio anför att de skyddsgärder som föreslås i den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats vid ansökan för 36 kV ledningen (vilken även tillförts aktuellt ärende) inklusive bilagor och tillägg gäller även för 145 kV ledningen, med de tillägg och åtaganden som tillförts i och med sträckningsjusteringen vid Långsjön.

1.6.3 Miljökonsekvenser för sträckningsjustering vid Långsjön

Sträckningsjusteringen berör, sett från väst till öst, korsning av en mindre grusväg varefter en mindre bäck korsas. Ledningen sträcker sig sedan över sankmark, vilken har kontrollerats och mätts in för att kunna konstatera att inga stolpar kommer att behöva placeras i sank miljö. Efter sankmarken går ledningen genom yngre tallskog fram till den punkt där den ansluter tidigare ansökt sträckning. Justerad sträckning berör inga naturvårdesobjekt eller skyddade områden. Både den bäck och grusväg som nämns ovan korsas av ursprungligt ansökt sträckning, om än på annan plats.

1.6.4 Skyddsåtgärder för sträckningsjustering vid Långsjön

Ellevio anger att en naturvärdesinventering kommer utföras till våren 2021 för att se om det finns några naturvårdarter längs den nya sträckningen. I det fall någon sådan identifieras kommer hänsyn tas enligt vad som tidigare angivits i ansökan. Dessa skyddsåtgärder innefattar att spara och ta hänsyn till stubbar, torrakor och lågor med rödlistade lavar och att undvika körning över område med eventuell rödlistad mossa eller kärlväxt. Eventuella träd med rödlistad lav sparas som högstubbe förutsatt att det inte utgör någon elsäkerhetsrisk alternativt sparas som liggande död ved i överenskommelse med markägaren. Eventuella naturvårdarter ska märkas ut med markeringsband.

Vid den bäck som korsas ska lägre vegetation och buskar i strandzonen, som inte utgör någon elsäkerhetsrisk, lämnas kvar. Avverkningsrester lämnas inte kvar i bäckar.

Sträckningen har anpassats så att sankmarker undviks. Inga stolpar kommer att placeras inom sankmarksområde.

Inga kända kultur- eller fornlämningar finns inom ledningsgata för justerad sträckning. Skulle misstänkt fornlämning upptäckas vid anläggningsarbetet ska Länsstyrelsen omedelbart kontaktas i enlighet med kulturmiljölagen.

2 Ei:s utredning

Ei ska som en del i sin handläggning begära in synpunkter från ett antal särskilt angivna remissinstanser. Ei har därför skickat Ellevios ansökan till Elsäkerhetsverket, Forsvarsmakten, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Ljusdals kommun, Ånge kommun, Jüingevaerie sameby, Härjeåns Nät AB samt ägare och innehavare av särskild rätt till de fastigheter som berörs av ledningen. Forsvarets radioanstalt har informerats om ansökan.

Eftersom betydande miljöpåverkan kan antas har ansökan kungjorts i Ljusdalsposten och Sundsvalls tidning. Även den sträckningsjustering som Ellevio ansökt om i höjd med Långsjön har kungjorts i Ljusdalsposten.

2.1 Remiss, återremittering och sträckningsjustering

På grund av att känsliga uppgifter framkommit i ordinarie remissförfarande har aktuellt ärende återremitterats till Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Uppgifterna

vilka indikerar att del av den ursprungligt ansökta ledningssträckningen är olämplig ur artskyddssynpunkt har föranlett Länsstyrelsen i Gävleborgs län att motsätta sig uppförandet av ledningen enligt ursprungligt ansökt sträckning. Ellevio har som följd av detta ansökt om en sträckningsjustering vid Långsjön. Nedan presenteras remissprocessen i kronologisk ordning.

2.2 Inkomna remissynpunkter

Länsstyrelsen i Västernorrland har framfört följande. Den planerade ledningen berör Västernorrlands län på en ca 2 km lång sträcka i anslutning till länsgränsen mot Gävleborgs län. Ledningen berör enbart hyggen eller yngre produktionsskog på denna ledningssträcka och inga kända natur- eller kulturmiljöintressen finns i ledningens närhet. Utförd naturvärdesinventering bekräftar att det inte finns några områden med högre naturvärden inom Västernorrlands län.

Länsstyrelsen anser att de försiktighetsmått som bolaget åtagit sig enligt vad som beskrivits i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning är tillräckliga för att minimera risken för skador på natur- och kulturmiljön längs ledningssträckningen inom Västernorrlands län.

När det gäller användningen av ledningsstolpar impregnerade med kreosot vill länsstyrelsen påpeka att det finns risk för spridning av kreosot till miljön, särskilt vid placering av nya kreosotimpregnerade stolpar. Utifrån försiktighetsprincipen bör man därför vara restriktiv med användning av kreosotimpregnerade stolpar, framförallt på platser där stolparna kan komma i närkontakt med yt- eller grundvatten samt inom områden med utpekade naturvärden.

Fågellivet

Enligt den inventering som utfördes under sex dagar i februari och mars 2014 observerades en naturvårdsrelevant art inom området för ledningsdragningen i Västernorrland. Under en liknande inventering från 2015 observerades inga exemplar av arten i Västernorrlands län. Dock framgår det att arten i fråga skulle kunna användas i Västernorrland, för födosök.

Länsstyrelsen bedömer inte att observationen av naturvårdsrelevant art i området är anledning nog till att vidta några särskilda skyddsåtgärder för fåglar inom Västernorrlands län. Detta då aktuellt område inte utgör någon ledlinje och risken för att fåglar ska kollidera med ledningen då bedöms som liten.

Länsstyrelsen Gävleborg har framfört följande. Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) kan ligga till grund för ett koncessionsbeslut.

Fornlämningar

Länsstyrelsen vill även i detta skede framföra tidigare synpunkter gällande fornlämningar. Arbetsområdet för projektet kommer att beröra ett större markområde. Inom markområdet finns kända kultur- och fornlämningar, bland annat passerar dragningen ett omfattande och välbevarat fångstgropssystem – fornlämningarna Ramsjö 91, 15 och 13 m fl. Topografi, fornlämningsbild och kulturlandskapet gör att länsstyrelsen inte kan utesluta att ytterligare idag okända lämningar kan finnas.

Naturmiljön Inga naturreservat eller Natura 2000-områden berörs av den planerade kraftledningen. Även om inventeringen är gjord utanför den "vanligaste" blomningstiden för kärlväxter, gräs- och halvgräs anser länsstyrelsen att de naturvärden som kan komma att beröras har uppmärksammat samt att skyddsåtgärder har vidtagits på ett godtagbart sätt. Framtida skötsel och underhåll av kraftledningsgatan ska samrådas om åtgärden innebär en väsentlig förändring av naturmiljön.

Artskydd

Länsstyrelsen anser att de underlag som presenteras för hur eventuellt skyddade arter påverkas av verksamheten är tillräckliga. Vad det gäller framtida underhåll och skötsel bör all aktivitet som kan störa häckning undvikas under känsliga perioder. I detta fall är häckningstid, februari - maj. Försiktighet gäller särskilt vid inventering med hjälp av lågt flygande helikopter.

Det finns inga skyddsåtgärder planerade för fågellivet. Länsstyrelsen anser att hindermarkörer är lämpligt i de sträckningar där ledningen går i anslutning till vatten/våtmark. Hindermarkörer kan till exempel vara lämpligt vid västra delen vid Vandeln och norr om Långsjön, detta för att inflygande fåglar ska kunna identifiera ledningarna och undvika kollision.

Ånge kommun har framfört följande. Ledningssträckningen berörs inte av område med detaljplan eller områdesbestämmelser. Ledningssträckningen passerar inte nära skola, förskola, eller annan liknande verksamhet. Ånge kommun har ingenting att invända mot den föreslagna spänningshöjningen och beträffande

skyddsåtgärder hänvisas till det yttrande som lämnats av länsstyrelsen Västernorrland.

Telia Sverige Net Fastigheter AB (TSNFAB) har framfört att det inte framgår vilken eller vilka av Telias fastigheter som kommer påverkas.

TSNFAB förutsätter att inga förändringar företas som påverkar TSNFAB:s byggnad och utrustning. Om förändringar företas ska kommunen eller exploatören ha klargjort vem som står kostnaderna samt att dessa säkras upp via avtalsförbindelse. Telia vill även uppmärksamma att telestationen eventuellt skulle kunna komma att orsaka störande ljud. TSNFAB förutsätter att exploatören, om behov uppstår, bekostar erforderliga åtgärder för att minimera störningar från telestationen och att TSNFAB hålls skadelösa.

Telestationsbyggnaden inrymmer känslig teknisk utrustning och Telias riktlinjer för sprängning och borring är därför bifogade om sådana arbeten kan komma att bli aktuella i samband med exploateringen. Av vikt är också de ledningar/kabelstråk som finns i området. Kablage och ledningar ägs av Skanova AB.

Svenska kraftnät har upplyst om de regler som gäller för nya ledningar som anläggs i närheten av Svenska kraftnäts befintliga ledningar men har inga invändningar mot den planerade ledningen.

Birdlife Sverige har framfört följande. Det finns de fågelarter som är extra utsatta för den typ av exploatering som vindkraftparker och kraftledningar utgör. Detta förklarar varför Energimarknadsinspektionen begärt in kompletterande uppgifter avseende detta inför beslut om nätkoncession för linje för en luftledning och en markkabel från stamnätsstationen Tovåsen till vindkraftparken Gubbaberget i Ljusdals och Ånges kommun, Gävleborgs och Västernorrlands län.

Gävleborgs läns Ornitologiska Förening (GLOF) motsätter sig även uppgifter i Ellevios komplettering daterad 2017-07-07 rörande naturvårdsrelevant art. GLOF hävdar att arten har registrerad förekomst och aktivitet i området.

Birdlife Sverige och dess regionalförening GLOF vill också uppmärksamma Energimarknadsinspektionen om att den planerade luftledningen kommer att passera nära boplats för en naturvårdsrelevant art. Birdlife vill i sammanhanget påpeka att Mark- och miljööverdomstolen avslag en ansökan om nätkoncession för en luftledning, på vad BirdLife menar är liknande grunder som anförs i yttrandet. .

För det fall som ledningen blir aktuell att anlägga, anser Birdlife att den i första hand bör markförläggas. I andra hand yrkar Birdlife att ledningen, i samråd med sakkunniga och tillsynsmyndigheten, ska uppföras med fågelavvisare på de ställen där kollisionsrisken bedöms vara störst.

I beslutet om vindkraftparken anges som villkor för uppförandet att anläggningsarbeten av vägar inte får ske närmare än en kilometer, och transporter inte närmare än 500 meter, från naturvårdsrelevant art under perioden 1 februari – 31 maj. Likvärdiga restriktioner bör rimligen gälla för uppförande av kraftledning.

Elsäkerhetsverket, Försvarmakten, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Ljusdals kommun, och Vattenfall Eldistribution AB har inte haft något att invända mot ansökan. Övriga remissinstanser har inte svarat på remissen.

2.3 Ellevios bemötande

Ellevio har fått tillfälle att bemöta de synpunkter som har kommit in och har framfört följande.

Länsstyrelsen i Västernorrland län

Gällande frågan om kreosotimpregnerade stolpar, som även inkom från länsstyrelsen under Ei:s förra remissomgång, hänvisar Ellevio även nu till den komplettering av ansökan som lämnades in till Ei daterad 2017-07-07. Kreosot får användas som impregneringsmedel till kraftledningsstolpar enligt svensk lag och EU:s kemikaliedirektiv. Så länge inget ändrar sig såtillvida, planerar Ellevio att använda kreosot då det ger bäst hållbarhet.

Vid stolpplacering undviks så långt som möjligt blöta områden i våtmarker och översvämningssmarker intill sjöar och vattendrag. Ellevio använder inte impregnerade trästolpar intill brunnar eller vattentäkter som en försiktighetsåtgärd.

Ellevio utövar omvärldsbevakning rörande alternativa impregneringsmedel och material. Under hösten 2020 ska Energiforsk redovisa resultatet av en jämförande livscykelanalys av åtta olika typer av ledningsstolpar, bl.a. kreosotstolpar och kopparsaltimpregnering med efterföljande oljeimpregnering. Denna studie är förstas intressant och kommer att följas upp.

Länsstyrelsen Gävleborgs län

Då detaljprojektering pågår för den sedan tidigare tillståndsgivna ledningssträckningen har en arkeologisk utredning genomförts såsom utlovades i den tidigare koncessionsansökan. Utredningen har gjorts av Arkeologiceentrum AB. Rapporten ska tillsändas länsstyrelsen inom kort. Utredningen identifierade fem nya lämningar som ligger i planerad lednings närhet. Samtliga är klassade som övriga kulturhistoriska lämningar. Hänsyn till dessa kommer tas vid stolpplaceringen och vid kommande ledningsbyggnation genom uppmärkning i fält.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län konstaterar att sträckan som går längs länsgränsen (väster om sjön Vandeln) inte utgör någon ledlinje och risken för att fåglar ska kollidera med ledningen då bedöms som liten. Den ledlinje/flygstråk som Ellevio bedömer kunna finnas i aktuellt område är de låglänta områdena i nord-sydlig riktning längs sjöarna Hedsjön och Mellansjön för att därefter gå vidare längs Juvatsån mot Juvatssjön åt nordväst. Norr om Mellansjön korsas denna ledlinje av aktuell ledning och Svenska kraftnäts ledning relativt nära varandra. Där två eller flera luftledningar är samlade intill varandra blir de mer visuella. Då det inte framkommit uppgifter om att detta stråk är särskilt fågelrik görs bedömningen, (såsom i kompletteringen av ansökan 2017-07-07) att det inte är motiverat med fågelavvisare på denna plats.

Vid Långsjön är dalgången, och därmed ledlinjen, i sydost-nordvästlig riktning. Ledningen korsar inte denna ledlinje.

Ellevio anser mot bakgrund till ovanstående att det inte är motiverat med hindermarkörer på aktuell ledning. Ellevio fick koncession för ledningen oktober 2018 utan villkor om hindermarkörer och denna ansökta spänningshöjning innebär en mycket liten förändring (stolphöjd ca 13-19 m istället för ca 12-18 m).

Av den komplettering av ansökan som skickades in 2017-07-07, och som bl.a. hanterade fågel frågan, framgår att som skyddsåtgärd ska inga för naturvårdsrelevant art störande arbeten utföras under häckningstiden (mars-juli). En skyddsåtgärd är således planerad för fågellivet.

Ellevio genomför 12:6 samråd inför skogligt underhåll.

BirdLife Sverige och Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening

Under samrådet kring aktuell ledning 2016 meddelade Gävleborgs Ornitologiska förening att de önskade att sträckningen går enligt alternativ 1 förbi sjön Vandeln

(söder om). Utifrån samrådsunderlaget och inkomna synpunkter valde Ellevio att gå vidare med ledningsalternativ 1.

Av den komplettering av ansökan som skickades in 2017-07-07, och som bl.a. hanterade fågel frågan, framgår att som skyddsåtgärd ska inga störande arbeten utföras under häckningstiden (mars-juli).

Kollisioner drabbar framför allt större fåglar med sämre manövreringsförmåga. Analyser vid Naturhistoriska riksmuseet pekar på att gäss, svanar, vit stork, gråhäger och trana är särskilt drabbade av kollisioner med kraftledningar (Fransson & Stolt 2000 1, Fransson m.fl. 2019 2). Kraftledningar som dödsorsak har minskat för rovfåglar i Naturhistoriska riksmuseets analyser (Fransson m.fl. 2019 2) vilken bedöms bero på den omfattande kablifieringen som skett inom lokalnätet på senare år, vilket reducerat mängden luftledningar med korta fasavstånd vilka orsakat eldöd.

En nyligen framtagen syntesrapport rörande kraftledningars påverkan på fåglar (Ottvall & Green, 2020 3) har sammanställt känd kunskap utifrån tillgängliga studier och rapporter. Rapporten anger att hindermarkörer/fågelavvisare har högst reduceringseffekt för svanar, gäss, simänder och hägrar. Bedömningen är att reduceringseffekten är begränsad för rovfåglar och ugglor.

Ellevio anser att om fågelavvisare ska sättas upp ska det ske på platser där det bedöms som en rimlig skyddsåtgärd utifrån miljönytta och kostnad. Så kan vara fallet på platser där det förekommer tydliga, kända stråk av kollisionskänsliga fåglar med dålig manöverförmåga, såsom intill fågelrika sjöar.

Avseende fågelavvisare vill vi i övrigt hänvisa till Ellevios bemötande på yttrandet från Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Angående dom i mål nr M 4874-18, som Birdlife refererar till, önskar Ellevio kommentera att mark- och miljööverdomstolen bedömde att den valda lokaliseringen inte utgör den med minsta intrång och olägenhet för miljön utifrån områdets höga natur- och kulturvärden, betydelsen för friluftslivet, luftledningens påverkan på landskapsbilden och möjliga alternativ. Det var alltså inte enbart förekomsten av berguv som fällde Vattenfalls ledningskoncession på Orust. Ellevio anser att aktuell dom inte går att jämföra med de förutsättningar och förhållanden som råder för nu aktuell sträckning samt att inte heller att vindkraftverk kan jämföras rakt av med luftledningar.

Existerande koncession med laga kraft

Slutligen vill Ellevio trycka på att koncession för aktuell ledningssträckning och stolpkonstruktion redan har beviljats och vann laga kraft i november 2018. Den enda skillnaden i nuvarande ansökan är att stolparna blir ca 1 m högre till följd av att de konstrueras för spänningen 145 kV istället för 36 kV samt att fasavståndet ökar från 2,6 meter till 4,5 m.

2.4 Återremittering till Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Med anledning av nyinkomna uppgifter i yttrandet från BirdLife Sverige om att ursprungligt ansökt ledningssträcka är olämplig av hänsyn till naturvårdsrelevant art har Energimarknadsinspektionen utrett saken vidare. Efter att ha inhämtat information gällande rådande förhållanden har Ei valt att återremittera ärendet, inklusive den information som inhämtats, till berörd tillsynsmyndighet; som i den aktuella frågan utgörs av Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför i sitt kompletterande yttrande daterat 13 november 2020 att det tidigare yttrandet daterat 26 mars 2020 baserades på de uppgifter som då var kända.

Nu när de uppgifter som tillförts ärendet är kända är det Länsstyrelsens mening att en dragning av ledningen enligt beviljad koncession skulle få betydande negativ påverkan ur artskyddssynpunkt. Länsstyrelsen framför att det krävs ett skyddsavstånd om minst 500 meter för aktuell situation.

Vidare är det länsstyrelsen uppfattning att ett uppförande av den tidigare tillståndsgivna luftledningen, när de nya uppgifterna har kommit tillkänna, skulle stå i strid med artskyddsbestämmelserna.

Länsstyrelsen motsätter sig ett uppförande av luftledning enligt tidigare tillståndsgiven koncession

2.5 Ellevios Bemötande samt ansökan om sträckningsjustering

Ellevio har utifrån länsstyrelsens yttrande valts att justera sträckningen så att ett avstånd om minst 500 m hålls enligt länsstyrelsens yrkande.

Justeringen inryms inom det samråd som tidigare hållits i och med att det är samma fastighetsägare (SCA) som berörs av den justerade sträckningen som den tidigare.

Ellevios projektör, Nektab, har varit i kontakt med SCA som låtit meddela (27/11) att de godkänner den nya sträckningen.

Som mest flyttas sträckningen 370 meter från tidigare lokalisering. En inzoomad karta över justeringen bifogas.

GLOF skrev i sitt yttrande att i beslutet om vindkraftparken anges som villkor för uppförandet att anläggningsarbeten av vägar inte får ske närmare än en kilometer, och transporter inte närmare än 500 meter, från naturvårdsrelevant art perioden 1 februari – 31 maj. Likvärdiga restriktioner bör rimligen gälla för uppförande av kraftledning.

Som skyddsåtgärd avser Ellevio att, i enlighet med ovan, säkerställa att inga anläggningsarbeten utförs inom en kilometer. Planerad skyddsåtgärd för fågelfaunan generellt är att ingen avverkning ska ske under perioden april-juli. Det gäller längs hela ledningssträckan.

2.6 Remittering till berörda av ansökt sträckningsjustering vid Långsjön

Efter Ellevios ansökan om sträckningsjustering har Ei remitterat de av justeringen direkt berörda, vilka har anfört följande.

Länsstyrelsen Gävleborgs län anser att den nya sträckningen för planerad luftledning tar god hänsyn till närliggande skyddsvärd miljö. Då sträckningen ur artsskyddssynpunkt är positiv så tillstyrker Länsstyrelsen ändringen.

Kraftledningarna påverkar inte miljön i något Natura 2000-område på ett sådant sätt att särskilt tillstånd behövs enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att kraftledningarna inte har någon negativ påverkan på skyddsvärd miljö eller skyddade arter som berörs.

Länsstyrelsen anser att de skyddsåtgärder sökanden avser vidta är tillräckliga

Försvarmakten, Ljusdals kommun, Elsäkerhetsverket, SCA Skog AB samt **Skogsstyrelsen** har inte haft något att invända mot sträckningsjusteringen.

2.7 Annan utredning

Ellevio har huvudsakligen hänvisat till den utredning som togs fram i samband med ansökan för 36 kV ledningen. Ei har därför inhämtat dessa uppgifter och tillfört dessa till aktuellt ärende.

3 Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut

De bestämmelser som ligger till grund för det här beslutet redovisas i bilaga 2.

4 Ei:s motivering till beslutet

Ellevio AB (Ellevio) har ansökt om nätkoncession för linje för en 145 kV luftledning från Tovåsen till Gubbaberget i Ljusdals- och Ånge kommuner, Gävleborgs- respektive Västernorrlands län. Ellevio har begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

4.1 Ledningens lämplighet

Ei bedömer att ledningen är lämplig från allmän synpunkt eftersom dess syfte är att överföra förnybar el producerad av vindkraftpark Gubbaberget till elnätet.

4.2 Ellevios lämplighet

Ellevio är ett etablerat nätföretag som har flera nätkoncessioner. Företaget har sedan tidigare bedömts lämpligt att utöva nätverksamhet och Ei har inte funnit anledning att göra en annan bedömning av Ellevios lämplighet i detta beslut.

4.3 Detaljplaner och områdesbestämmelser

Ljusdals- och Ånge kommuner har i sina respektive yttranden angett att ledningen är förenlig med detaljplaner och områdesbestämmelser.

4.4 Miljökonsekvensbeskrivningen

Ei bedömer att Ellevios miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och att den kan ligga till grund för prövning av ansökan. Samråd har hållits i tillräcklig omfattning och beskrivningen innehåller de uppgifter som krävs för att identifiera och beskriva ledningens direkta och indirekta effekter på omgivningen samt för att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

4.5 Ledningens miljöpåverkan

Det finns särskilda regler om bland annat Natura 2000 områden, nationalparker, kulturminnen och kulturresevat, naturminnen, biotopskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, strandskyddsområden samt vattenverksamhet i miljöbalken och andra författningar. Dessa bestämmelser gäller oavsett vad Ei beslutar i detta ärende. Det finns därför inte skäl för Ei att i villkor närmare precisera vad som ska gälla där ledningen passerar genom områden där sådana regler redan gäller.

Huvuddelen av ledningssträckan är densamma som vid den tidigare ansökan för 36 kV ledningen. Skillnaden mot tidigare ansökan är framför allt en spänningshöjning och de mindre förändringar av anläggningens utformning som detta medför. Ei bedömer att den högre spänningen och de ändringar av anläggningen som detta medför inte har någon beaktansvärd betydelse ur miljösynpunkt eftersom skogsgatan inte behöver breddas och det fysiska intrånget därmed är oförändrat. Omständigheterna på platsen för ledningen är i denna del desamma som tidigare och Ellevio har också åtagit sig att vidta de skyddsåtgärder som fastställdes i ansökan och beslutet för 36 kV ledningen. Ei gör därför samma bedömning som i tidigare beslut, det vill säga att tillräcklig hänsyn har tagits och att det inte finns hinder mot att bevilja koncession för ledningen längs denna sträcka.

Tre justeringar av sträckning och utförandet har gjort jämfört med tidigare ansökan (36 kV ledningen). Två kortare partier om ca 100-250 meter som tidigare planerades som markkabel i anslutning till nätstationerna Gubbaberget respektive Tovåsen planeras nu istället uppföras som luftledning. Med hänsyn till platsen i fråga innebär dock detta enbart en mindre förändring ur miljösynpunkt och Ei bedömer att luftledning är lämpligt även på dessa ställen.

Även en sträckningsändring har gjorts vid Långsjön med hänsyn till artskyddsbestämmelserna. Detta eftersom det under handläggningen av ansökan har framkommit att det finns en skyddsklassad art nära ledningssträckan på ett sätt som inte tidigare varit känt. Flera remissinstanser, däribland Birdlife Sverige och dess regionalförening GLOF samt Länsstyrelsen i Gävleborgs län har därför motsatt sig den sträcka som Ellevio först lagt till grund för ansökan. Detta har föranlett att Ellevio ändrat sin ansökan till den nuvarande sträckningen. Ändringen ifråga omfattar en sträcka om ca 2 km vid Långsjön där ledningen flyttats längre åt sydväst för att skapa ett skyddsavstånd mellan ledningen och skyddsintresset. Ellevio har också åtagit sig att inte utföra arbeten under den tid då arten är särskilt känslig för störningar.

Ei konstaterar att detta är nya uppgifter som inte legat till grund för bedömningen av ansökan för 36 kV ledningen. Den utredning och de åtaganden som gjordes i samband med tidigare prövning har därför mindre betydelse rörande just denna specifika omständighet. I relevanta delar rör det sig här dessutom om en annan ledningssträcka eftersom Ellevio valt att ändra sträckningen för att minska påverkan på skyddsintresset. Frågan är om den nu aktuella sträckan, och de försiktighetsåtgärder som nu Ellevio åtagit sig, är tillräckliga.

Den sträckningsändring som gjorts vid Långsjön innebär ett, enligt tillsynsmyndigheten i aktuell fråga, erforderligt skyddsavstånd om minst 500 meter erhålls. Med detta skyddsavstånd kan risken ledningen utgör för skyddsintresset antas minska avsevärt. Ellevio har också åtagit sig att inte utföra arbeten under den tid då arten är särskilt känslig för störningar. Ei:s bedömning är att både sträckningen och skyddsåtgärderna nu är tillräckliga.

4.6 Sammanfattande bedömning

Ei bedömer att Ellevios ansökan om nätkoncession för linje för en 145 kV ledning från Tovåsen till Gubbaberget i Ånge och Ljusdals kommuner, är förenlig med bestämmelserna i ellagen och miljöbalken. Ansökan ska därför godkännas.

4.7 Villkor för beslutet

Ei bedömer att det finns anledning att binda Ellevio till de åtaganden företaget gjort i sin ansökan med bilagor och under handläggningen av ärendet, genom ett så kallat allmänt villkor. Av det allmänna villkoret följer att bland annat att ledningen ska drivas med den spänning Ellevio angett och att de magnetfältsvärden som redovisats inte får överskridas. Vid byggnation, reparation och underhåll ska Ellevio vidta de skyddsåtgärder som beskrivits. Sökanden ska dock inte vara förhindrad att i framtiden använda metoder som har mindre påverkan på människors hälsa eller miljön.

4.8 Giltighetstid

Nätkoncessionen ska på Ellevios begäran gälla tills vidare. Inga särskilda skäl för att tidsbegränsa nätkoncessionen har framkommit.

5 Hur man överklagar

Se bilaga 3, Så här gör du för att överklaga beslutet till Mark och Miljödomstolen.

Detta beslut har fattats av juristen Jonatan Karlsson. Föredragande var analytikern Axel Gunnarsson

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter

Bilagor

- 1 Karta över ledningens sträckning
- 2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet
- 3 Så här gör du för att överklaga beslutet

Skickas till

Ellevio AB
Elsäkerhetsverket
Försvarsmakten
Skogsstyrelsen
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Ljusdals kommun
Ånge kommun
Jiingevaerie sameby
Härjeåns Nät AB
Ägare och innehavare av särskild rätt till de fastigheter som berörs av ledningen.